

בברכה ונאמור אמן שלימה

עלון לחיזוק עניית אמן לבני הישיבות הקדושות

פתחו שערים

דבר י"ד בני אמונים
הרב יעקב דב מורפורשטיין

יקי' היקריס בני הישיבות הקדושות ע"י

בפתח 'זמן אלול' ולקראת הימים הנוראים הבעל"ט הנני לברככם בברכת 'שנה טובה ומבורכת', שנה של הצלחה, גאולה וישועה.

זמן 'אלול' הוא זמן של התחדשות, זמן שבו כל אחד מפשפש במעשיו: במה התקדמתי בשנה שחלפה, ומה אני יכול לעשות עוד כדי להתקרב יותר לבורא כל עולמים?!

חודש 'אלול' הוא חודש של התחדשות גם ב'בני אמונים', בפרט משום שבחודש זה נהגה הרעיון ונולד החזון שהפך בהמשך לארגון 'בני אמונים'. אף אנו משתדלים בכל שנה לעשות בחודש זה 'חשבון נפש' ולבדוק כיצד נוכל להתקדם יותר במאמצנו להפיץ אמונה בעולם, ולחזק את עניין הברכות ועניית אמן בקרב שלומי ישראל בכלל, ועתה - בקרב בני הישיבות הקדושות בפרט.

ההלכה הראשונה בשולחן ערוך אומרת: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בורא"; אשתף אתכם בהרגש נפלא שהיה לי בזמן האחרון, בעת שביקרתי בעשרות ישיבות ברחבי הארץ וזכיתי לחזות עין בעין במהפכה הנפלאה של 'שחר אקדמך'.

אנו מברכים בכל בוקר את ברכת 'אשר יצר' ובה אנו אומרים את המילים הנשגבות: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך"; חשבתי לעצמי: נוסח כל כך גבוה - כסא כבודך! מדוע בחרו לתקן זאת דווקא כאן, בברכה השנייה מברכות השחר, הברכה הנאמרת עם פקיעת העיניים?

אף בהמשך: "שם יפתח אחד מהם... אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך" - אלו לשונות נוראיים!

המשך בעמוד הבא

האמונה היא עיקר לכל התורה כולה, וכל המאמין יש לו זכויות הרבה, וזוכה לגן עדן ולחיי העולם הבא, וכיון שכך תיקנו לנו חז"ל תפילות ובברכות לענות אמן, שהוא מלשון אמונה. ועוד, שבזכות העונה אמן מתקיימת הברכה, כי המברך הוא כעד אחד, והעונה אמן הוא כעד שני שעל ידו העדות מצטרפת.

ולפיכך הקפידו חז"ל מאוד בעניית 'אמן', שיעונה כתיקנה בהיגיו נכון ובלא לחסר אות או הברה אחת. וביותר הקפידו בזה כי בעניית אמן ישנם סודות גדולים שעל ידה מייחדים שמו הגדול בעולם הזה ומורידים שפע לכל העולמות.

וכיון שהעונה אמן מייחד את שמו יתברך, מוריד הוא שפע לכל העולמות, לפיכך נתנו שכרו מידה כנגד מידה ופוטחים לו שערי השפע - שערי גן עדן, ולעומת זה מי שאינו נזהר בעניית אמן לכיון בה בכל כוחו ובכל כוונתו, הרי הוא מבזה את השם יתברך, ועונשו גדול מאוד שמוורידים אותו ממדור למדור עד מדור תחתון שבגיהנום רח"ל. וכפי שכתוב בספר 'דרך משה' (קדמון) שכל איש מישראל מחויב למסור נפשו על עניית אמן, ואם שומע ואינו עונה חייב מיתה. כי מילת 'אמן' היא עדות על הברכה שהיא אמת.

המשך בעמוד הבא

באור אמונים

מאורם של רבותינו ראשי הישיבות

הגה"ח רבי מנחם ארנסטר שליט"א
ראש ישיבת ויז'ניץ

התחזקות באמן - התחזקות באמונה

דרשו חז"ל (שבת קט"ב) על עניית אמן: "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים" (ישעיהו כ"ב) - אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שומרים אמן', ומכאן למדו שהעונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן.

עוד אמרו בגמרא שם: "מאי אמן, א-ל מלך נאמן", ופירש רש"י שהעונה אמן מעיד על בוראו שהוא א-ל מלך נאמן.

למדנו מדברים אלו שבעניית אמן שהיא מלשון אמונה, מעיד האדם על בוראו שהוא א-ל מלך נאמן. והנה לכאורה צריך להבין, מדוע שיבחו חז"ל כל כך את העונה אמן, הלא במעשהו הוא רק מאשר את דברי המברך, ואם שכר גדול כל כך מגיע לעונה אמן, על אחת כמה וכמה למברך עצמו, והרי לא מצינו שהובטח דבר זה למברך.

והנראה בזה שחילוק גדול ביניהם: בעוד המברך אינו עושה מצוותו כמתנת חינוך, אלא הוא נהנה מדבר ועל הנאותו זו עליו לשלם בברכה, לעומתו העונה אמן עושה זאת מתוך אמונה תמימה בחסדי ה', ולכן "אחז"ל 'גדול העונה אמן יותר מן המברך'.

ומורי חמי"כ מרן אדמו"ר זי"ע שמצוות עניית אמן הייתה חביבה אצלו עד לאחת, היה מביא בזה את דברי הגמרא (בבא בתרא י"א א'): "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא", ואמר כי בפשטות אפשר לומר שלא לחינם נקטה הגמרא בלשון 'מקיים נפש' ולא בלשון 'מציל נפש', כי 'מציל' היינו ממוות לחיים, אולם 'מקיים' היינו שמכניסו ומקרבו תחת כנפי השכינה, לדעת מיהו 'אחד יחיד ומיוחד'.

ובדרך רמז היה מבאר, כי ראשי התיבות 'כל המקיים' [עם הכולל] עולים לגימטריה 'הוי"ה', וסופי התיבות [עם הכולל] עולים לגימטריה 'חסד', ללמדך שכל הרוצה לעשות חסד עם נפש ישראל לקרבו להוי"ה ברוך הוא, עושה זאת על ידי 'אמן', שהיא ראשי התיבות 'נפש אחת מישראל', וכן 'א-ל מלך נאמן' ראשי מוסר נפשי'.

והיינו שחובת כל אדם לעשות חסד עם חברו ולהכניס בלבו דביקות הבורא ברוך הוא, על ידי שיעורר בלבו את 'אמן', שיש בזה ביטוי מופלא לאמונה בא-ל מלך נאמן ולמסירתו נפש למען כבוד שמו יתברך. ואם עשה כן הרי 'קיים עולם מלא', שכן כל הדורות שיבואו מנפש זו והיו איתנים באמונתם, כולם עולים לטובת חשבונו של זה שהשפיע עלינו וחזיקו.

'אמן' משמעותו אמונה, והכל תלוי באמונה כפי שאמרו חז"ל (מכות כ"ד א'): בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: "צדיק באמונתו יחיה". משכך לא ייפלא שבכל הספרים הקדושים מצינו שהפליגו כל כך במעלת עניית אמן, כי הלא אמונה היא העיקר והיסוד לכל חיי הרוחניים של האדם.

וראיתי לרבינו בחיי זצ"ל שכתב דברים נפלאים בזה, והמעין בעומקן בודאי ישאב חיזוק גדול, אכן לגדול יקרתם נביא את עיקר דבריו. וכך כתב בפירושו על התורה (שמות י"ד א):

(נמסר על ידי תלמידו הר"ג ר' ידידיה יוסף שוורץ שליט"א)

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה שליט"א
מנהל רוחני דיישיבת "כנסת חזקיהו" - כפר חסידים

עניית אמן - תזכורת לחיות עם הבורא

בפתח הדברים נברך את בני הישיבות הקדושות שנדבה רוחם אותם להתחזק במצות אמן, היא מצות האמונה, באמירת ברכות השחר בכוונה ובשלימות בכל בוקר, וכפי ששמעתי שהדבר מביא לחיזוק עצום בעבודת התפילה בכלל. יה"ר שיזכו המתעסקים והמשתתפים בעניין הנשגב הזה לכל הברכות האמורות בתורה ולהתעלות ברוחניות ובכל מילי דמיטב.

בספר חובות הלבבות (שער הבחינה פ"ה) כתב, שהקב"ה ברא את עולמו באופן, שהנצרך ביותר - הוא הכי קל להשגה; כגון חמצן ומים, שמפאת שהינם יסוד הקיום של האדם, הכי קל למצוא אותם. ובדרך זו למד הסבא מקלם גם לרוחניות, דהנה מה הבסיס החשוב ביותר לחיי הרוחניות שלנו? אמונה! אם כן מוכרח שהדבר שהכי קל להשיג ולראות - זה אמונה. כי הגם שהבורא נמצא במצב של הסתר פנים, אבל סידור הבריאה מעיד שיש יוצר ובורא לעולם, וכמש"כ "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ"ב).

הגה"צ רבי שלמה ברעוודא זצ"ל היה רגיל להזכיר את דברי חז"ל (מכות כ"ג א') בא חבקוק והעמידן על אחת "וצדיק באמונתו יחיה" דהיינו שלא מספיק להאמין, צריך לחיות עם אמונה, שנדע מה הוא מרכז החיים שלנו - לחיות עם הבורא עולם!

ובאמת שמצינו שרבינו יונה בשערי תשובה (ש"ג אות כז) למד מהפסוק "השמר לך פן תשכח את ה' אלוהיך" שכתוב כאן אזהרה ולא שלא נשכח בכל מעשינו את הש"י. דהיינו שהאמונה מחייבת אותנו להתנהג על פיה, וכמש"כ שם: "וחייב האדם להשתדל לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחויבות מן הזכירה, כמו היראה והצניעות וקייטו המחשבות וטכסיס המדות, כי זרע הקודש ישיגו כל הנהגה נאוה המעטירה בעליה מזכירת ה' יתברך".

וזה הכוונה במטבע הברכות: "ברוך אתה ה'", לשון נוכח "אתה", כי הלא אנו רואים את הבורא על ידי כל סידור מעשיו המוכיחים על עושהו.

מצינו בחז"ל (סנהדרין ק"ב) כמה דעות מהו הזמן שקטן זוכה לחיי העולם הבא, אחת הדעות היא: "תנא משום רבי מאיר משעה שייאמר אמן". ומקשה שם הגמ': "מאי אמן?", אמר רבי חנינא: "אל מלך נאמן"; שראשי התיבות של אמן היא "אל מלך אמן". אני רגיל להביא את דעת הגר"ח מוואלצין (מובא בסידור שיח יצחק) שפירש שעניית אמן כוונתה "הלוא". אמנם במהרש"א (ח"א) כתב דברים נשגבים בביאור הדברים, דמילת אמן משמעותה קיום הדבר ואמיתותו, וכמו שאיתא בגיזר (ס"ב) גדול העונה יותר מן המברך. ומשום כך הקטן זוכה לפתוח לו שערי גן עדן, כי באומרו זו המילה המורה על אמיתת הבורא, זכה בעולמו.

ולפי"ז מבאר שם כונת הגמ', דשאלת הגמ' היתה האין מונח במילה "אמן" קיום ואימות הבורא בעולם הזה ובעולם הבא, ותיצרה הגמ' דאמן ראשי תיבות: "אל" - בעולם הזה, "מלך" לדון ולשפוט כל באי עולם בעולם הבא, "נאמן" לשלם שכר ועונש לכל איש כדרכו. הנה לנו הזדמנות בכל עניית אמן, לזכור את הקב"ה, לחיות עם תפקדינו בעולם, - לחיות עם הבורא עולם.

ומה מתאימים דברי רבי יהודה הלוי לענייננו: "אלוקי אנא אמצאך - הן נסתר ונעלם. ואיה לא אמצאך - כבודך מלא עולם".

דרך אמונים בירורים במצוות עניית אמן והלכותיה

עניית אמן על ברכות שחיובן מדאורייתא

ולמעשה, לגבי הנפק"מ השנייה כתב הפרי מגדים, שכיון שהרבה פוסקים סוברים שברכת התורה מדרבנן, ואף למדו מדברי הרמב"ם שנטה לומר כן שהרי לא מנה מצוה זו במניין המצוות, אם כן לדבריהם אף עניית אמן מדרבנן **ולפיכך נקט שלהלכה אין להפסיק לעניית אמן זו**. [אמנם לגבי ברכת כהנים ראה באגרות משה או"ח ח"ד ס' כא, שחידש שהשומע פסוקי ברכת כהנים באמצע קריאת שמע חייב להפסיק כדי לענות אמן, כי אף אמן זו חיובה מדאורייתא].

אמנם אף בדעת הרמב"ם העיר הפמ"ג, שמלשוננו ביד החזקה (ברכות א יג, וכע"ז להלכה בשו"ע או"ח רטו ב): "השומע אחד מ ישראל מברך אחת מכל הברכות... חייב לענות אחריו אמן", משמע קצת שנקט שעניית אמן הינה חיוב גמור. [וראה במשנה ברורה (שם ס"ק ח) שהביא מקור לפסק השו"ע מן הפסוק "כי שם ה' אקרא", ובביאור הגר"א (שם ס"ק ג) הביא שכן היא גרסת הספר: "ומנין שעונים אמן אחר המברך? ת"ל "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו".]

וראה ב'קונטרסי שיעורים' להגר"ז גוסטמאן זצ"ל (נדרים שיעור ד' אות ו) שהביא בזה את דברי האור זרוע' (הל' סעודה קצב) שבמקום שיש מי שיענה 'אמן', הרי האמן' הופכת לחלק בלתי נפרד מהברכה, עד שהברכה נחשבת כמחצית שאינה מושלמת אלא כשענתה ב'אמן'. וכדבריו משמע שסבר הרמ"א (או"ח קסז ב) שכתב שבמקום שרבים מסובים לסעודה ואחד מברך לכולם, על השומעים לכיון לצאת בברכת המברך, ועל המברך לכיון לצאת באמן שעונים. ולדברי האו"ז אפשר להבין יותר את סברת הפמ"ג, שבכל מקום שחיוב הברכה מדאורייתא אף חיוב עניית אמן מדאורייתא, אולם למעשה צ"ע.

ולכאורה כל הנידון האמור הוא רק בברכות שחיובן מדאורייתא, אולם בשו"ת 'זכרון יוסף' (חידושים ודרשות; וכעין זה כתב בספר 'זאמור אמן' ח"ב עמ' צז) חידש יותר שאף בברכות שחיובן מדרבנן, עניית אמן אחריהן מדאורייתא [ובזה פירש מאמר חז"ל גדול העונה אמן מן המברך שאף כאשר המברך מקיים מצוה מדרבנן, העונה אמן מקיים מצוה מדאורייתא].

במסכת ברכות (א כא) אמרו חז"ל: "מנין לברכת התורה לפניה מן התורה? שנאמר (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלוקינו". ופירש רש"י שם (ע"פ דברי הגמרא יומא לו א): "כשבא משה לפתוח בדברי שירה אמר להם לישראל: אני אברך תחלה, ואתם ענו אחרי אמן, "כי שם ה' אקרא" - בברכה, אתם - "הבו גודל לאלוקינו" באמן".

והנה נחלקו הראשונים במשמעות דברי הגמרא: הרבה מהם סברו שמפסוק זה ילפינן ש'ברכת התורה' הינה חובה גמורה מן התורה (ראה רמב"ן בהשגותיו לספר המצוות שכתב העשין טו; רשב"א ברכות מח ב; מאירי ברכות כא א; חינוך מצוה תל ועוד) אולם יש שלמדו שחיובה הוא רק מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הוא (בשאג"א ס"י כד ופר"ח או"ח מז דייקו כן מכך שלא מנה הרמב"ם מצוה זו בסה"מ, ובספר הבתים בית תפילה ד' כתב כן בפירושו).

ובדעת רש"י הביא בעל 'פרי מגדים' בספרו 'תיבת גומא' (פר' האזינו) בשם ה'צידה לדרך' וה'קריית ספר' (למב"ט) שסבר שברכות התורה מדאורייתא. ולאור זאת חידשו, כי כיון שברכת התורה והאמן שאחריה נלמדו מאותו הפסוק, כשם שמצוה מן התורה לברך ברכת התורה, כך מצוה מן התורה לענות אמן אחריה. עוד הוסיף הפרי מגדים, שכן יהיה הדין אף לגבי 'אמן' שאחר ברכת המזון, כיון שאף ברהמ"ז חיובה מן התורה (ברכות כא א).

ובדעת הסוברים שברכת התורה מדרבנן ודרשת 'הבו גודל' אינה אלא אסמכתא בעלמא, כתב הפרי מגדים שלדבריהם אף עניית אמן אחר ברכת המזון היא מדרבנן, כיון שדרשת 'הבו גודל' דברכה"ת היא המקור לעניית אמן, ואם אינה אלא אסמכתא בעלמא הרי שאין לנו מקור מה"ת לעניית אמן.

בהמשך דבריו כתב הפמ"ג כמה דינים העולים למעשה מהלכה זו: א. אם לא ענה אמן אחר שמיעת ברכת התורה, ברכת המזון וברכת מעין שלוש, הרי ביטל מצות עשה מן התורה [ועליו לומר בפרשת קרבן עולה "יה"ר כאילו הקרבתי עולה", כדין מבטל עשה]. ב. הנומד בתפילה ושומע אחת מברכות אלו, אף שאינו מפסיק לקדושה וקדיש שחיובן מדרבנן, לברכות אלו שחיובן מדאורייתא יש להפסיק. ג. כשיש לפניו אפשרות לענות אמן אחר הברכות הנ"ל או אחר ברכות שבדאי מדרבנן, יבחר לענות אמן אחר ברכות אלו שחיובן מדאורייתא.

המשך באור אמונים

דומה כי אחר דברים נוראים אלו אך למותר להוסיף, ואין לנו אלא לעורר על אלו שאינם נותנים ליבם ליקרת המצוה הגדולה הזו, ותחת שיאספו אל חיקם עוד ועוד מצוות כבירות שכלול המצוות למאות ולאלפים בכל יום, מאבדים הם אותם בדברים של מה בכך.

וכבר היה מו"ח זכר צדיק וקדוש לברכה רגיל לעורר תדיר על אותם המשווים בשעת התפילה, [והיה רגיל לומר כי בודאי עיקר סיבת כשלונם בזה הוא משום שאינם מרגישים טעם וחיות בתפילה].

כמה היה ליבו דואב בעת שהיה רואה שמדברים בשעת התפילה, והיה אומר: התבוננו נא בדברי חז"ל ובספרים הקדושים, ותראו עד כמה הפליגו בגודל מעלת עניית אמן, וכמה פירושים אמרו על כך, ומאידך כמה הפליגו בעונש הנורא של מי שמזלזל לאחוז את המדבר בשעת תפילה וקדיש ומפסיד בכך הרבה אמינים, אין זה בא כי אם ממיעוט התבוננות וחשבון הנפש.

עם ה' חזקו ונתחזקה! חזקו ואמצו בלבכם במצווה הגדולה של עניית אמן, ובכך תשרישו אמונה בלבבכם ובלבב הדורות הבאים, ויהי רצון שזכות זו תעמוד לכם להתברך בשנה טובה ולזכות לתשובה שלימה אמן.

המשך פתחו שערים

החלק הראשון - 'ברוך אתה ה', החלק השני - 'אלוקינו מלך העולם' והחלק השלישי הוא סיום הברכה. זו עצה שרבים העידו על נפלאות שראו כתוצאה משימוש בה, וכדאי לכל אחד לנסות ובע"ה להצליח.

* * *

ובנימה אישית, אשתף אתכם בדבר נוסף שרומם אותי עד מאוד: לפני כשנה עמדתי בתחילת פסוקי דזמרה, אחרי שאנשים רבים ברכו לפני את ברכותיהם כמדי יום, היה לי קצת קשה באותו יום ופתאום עלתה בלבי שאלה: רבוננו של עולם! האם אתה שמח במה שאני עושה? האם אני זוכה לעשות את רצונך בכך שהנני מעורר על אמירת ברכות השחר בחברותא?!

המשכתי עוד מעט ופתאום האירו לפניי בסידור המילים: 'על ישראל גאוותו ועוזו בשחקים', חשתי כאילו האותיות הראשונות שבמילים אלו זוהרות לפניי וקוראות לי... עשיתי חשבון: האותיות הללו - ע' ו' ג' ב' מצטרפות יחד לגימטרייה צ"א, שהיא הגימטרייה של 'אמן'!

באותם רגעים הציף אותי אושר, הרגשתי כמו גילוי משמייים, ברוך ה', איזו שמחה - הקב"ה גאה בי בני אמונים! בעניית אמן!

ומעין הפתיחה אשוב ואברך כל אחד ואחד מכם: יהי רצון שזכות התחזקותכם הרבה בעניית אמן תעלה לנחת רוח לפני קודשא בריך הוא, ובזכות זאת נזכה שיגמול עמנו הקב"ה מרוב טובו וחסדו, יזכנו בברכה והצלחה בכל מעשי ידינו ויקרבנו לעבודתו וליראתו למען לא נבוש ולא ניכלם לעולם ועד. אמן.

בברכה נאמנה
יעקב דב מרמורשטיין

הלא אם נתבוננו, לשונות כאלו אנו אומרים ב'נעילה' ובי'ונתנה תוקף'... וכאן אנו אומרים זאת מיד בקומנו בבוקר! ובאמת, עד שלא התחזקתי באמירת הברכות בחברותא, לא שמתי לב לדבר זה, שכן כמו אצל רבים הברכות היו נאמרות במרוצה, בעיניים טרוטות ובלא שימת לב. אולם כיום שהתרגלתי ב"ה לברך את הברכות בכונה ובמתנות, פתאום התבוננתי במילים והקושיה האמורה צפה כמאלה.

הפניתי את השאלה לכמה תלמידי חכמים, ומסקנתי הייתה אחת: ברכות השחר הן הדרך המובילה לכסא כבודך! ברכות אלו הן יסוד האמונה של האדם, איתן אנו מתחילים את היום ויוצרים את הבסיס לכל חיי המעשה. בסיס כזה חייב להיות בנוי בצורה החזקה ביותר, באמונה גבוהה המגעת עד 'כסא כבודך' ובידיעה שורשית ש'אי אפשר להתקיים' כלל בלי להזדקק חסדי ה'!

וברור ה' שזכינו שבזכות 'בני אמונים' ה'כסא כבודך' מקבל מקום של כבוד כראוי, כי רק באמירת הברכות בחברותא, בכוונה, שמים לב למה שאומרים, ופתאום כל הברכה מקבלת משמעות אחרת - משמעות מוחשית וברורה יותר.

כשאני חושב על כך, הסעיף הראשון בשולחן ערוך "יתגבר כארי לעבודת בוראו", זהו ההצלחה של 'בני אמונים', בזכות 'בני אמונים' מתגבר היהודי כארי ומיד כשהוא אומר את הברכות יכול להגיע לכסא כבודך!

כי זאת עלינו לדעת: אי אפשר להגיע לכסא כבודך בלי לברך את הברכה במתכונתה: בכוונת פירוש המילים, באמירתה כמונה מעות ובעניית אמן אחריה.

וכאן ראיתי לנכון לעורר על מה שכבר עוררו גדולי ישראל, והוא עצה נפלאה שתועיל לכל אחד ולומר את הברכות ביתר כוונה, וגם לחברו תועיל שיקשיב לברכה ובכך יענה אמן בכוונה. העצה היא: לחלק את הברכה לשלושה חלקים:

מעשה אמן סיפור מרתק על כוחה של עניית אמן הרוצה בתשובה. אמן

ברכת 'בורא נפשות', ומברך אותו שבכח האמן יזכה לכל הישועות.

ול'אמן', אתם כבר יודעים, יש כוח, לא סתם כוח!

משמרת הלילה במוקד של חברת ... ממשיכה עוד מספר שעות ומסתיימת.

דקה ליציאה. הכרטיס כבר הוחתם. ובפתע פתאום, משום מה, נזכר המוקדן בשיחה המזוהה שהייתה לו הלילה ומשהו בתוכו מתעורר. הוא ניגש למתקן המים, מוזג לעצמו כוס מים צוננים, ומחליט לברך עליה ולבקש מאחד החברים שיענה אחריו אמן.

פתאום הוא נעצר על מקומו נבוך: לברך? כיצד? הרי הוא לא יודע כיצד מברכים!

בעקשנות מלתי מוסברת הוא ניגש לעמדה בה העביר את הלילה ועובר על רשימת השיחות, לא היה קשה לזהות את השיחה המבוקשת, לחוצה בבתי ישראל... חושב לנתק ולגנוז את הרעיון, אבל הקול שמעבר לקו כבר מספיק להתעניין: בוקר טוב! מה רצית?

המוקדן מחייג ממכשירו האישי וקול המום עונה מעבר לקו. ברקע המולת ילדים. הוא מבט על השעון, עשרה לשמונה - השעה הכי לחוצה בבתי ישראל... חושב לנתק ולגנוז את הרעיון, אבל הקול שמעבר לקו כבר מספיק להתעניין: בוקר טוב! מה רצית?

הפעם תורו להיות נבוך: "שלום!" - הוא אומר בהססנות, "אני המוקדן ההוא מהלילה..."

שתיקה קצרה של הלם ור' דוד מתעשת: הוא מודה שוב על הלילה ומיד מתעניין באדיבות:

"במה אוכל לעזור?"

רק דקה...

מעבר לקו נשמעים רחשים. המוקדן מתקרב עם כוס המים לחברו, מסביר לו במילים קצרות את מבוקשו ומיד פונה לר' דוד: "אני רוצה לברך על כוס מים, איך אני עושה זאת?"

ר' דוד נדהם, אך לא מהסס: הוא מוזג גם לעצמו כוס מים, ילדיו, למודי ניסיון כבר מתקבצים סביבו והוא מברך בקול רם ובאטיות כשבן שיחו חוזר עורר כל מילה: "ברוך אתה ה', אלוהינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו!"

עניית האמן הקולנית של ילדיו לא מנעה ממנו לשמוע גם את האמן המרוסקת שמעבר לקו.

"תודה רבה ולהשתמע".

השיחה הסתיימה.

אלא שהסיפור לא חשב להסתיים, ככדור שלג המשיך הוא והפך במהרה לסיפור של ממש. סיפור מדהים ומרגש, מעל ומעבר לכל דמיון:

חברו של המוקדן, נקרא לו ארז, טיפוס חוקר ומתעניין, מנסה להבין מה ארע כאן. הוא מתעניין אצל חברו אולם לא זוכה למענה משביע צדון. מבחינתו הסיפור הסתיים, רק בקושי רב עולה בידו לשכנעו, ושוב מוצאים עצמם השניים מחייגים את המספר של ר' דוד, רק בכדי להשתעמע.

איש נבון הוא ר' דוד, הוא לא ממחר לענות. "זה לא לטלפון" - הוא אומר, ובד בבד מזמינם לביתו, שם, על כוס קפה מהבילה וצלחת עוגיות מאפה בית החלה שיחה ראשונה ביניהם. שיחה נעימה ופורייה, ראשונה בסדרה של שיחות דומות שעד מהרה הפכו לשיעור קבוע ומשותף.

הניצוץ היהודי שניצת בקרבם הפך עד מהרה לגחלת, והגחלת הלכה והתעצמה והבעירה את לבם של שני המוקדנים לאביהם שבשמים.

התהליך לא היה קל או קצר, לאט אבל בטוח התקדמו השניים, צעד אחר צעד במסילה העולה בית א-ל.

שנים ספורות לאחר מכן הקימו בתים נאמנים לה' ולתורתו, בתים של אמונה - בתים של אמן.

והכל מכוחה של אמן אחת שנאמרה באישון לילה.

ל'תוכן רצוף אהבה' עמ' 430

השעה 3:20 לפנות בוקר. ר' דוד, אברך כולל מן השורה, אב למשפחה ברובה פוקח את עיניו ותחושה חריפה של צימאון עז חורכת את גרונו ומציפה את כל ישותו.

עודו אחוז בקורי שינה הוא מתיישב, נוטל ידיו בדחילו ורחימו ועושה את מה שכל יהודי אחר היה עושה במקרה דומה: צועד למטבח, פותח את המקרר, מוזג לעצמו כוס מים קרים, מתחיל לבר... ונעצר באחת -

רגע, אני כאן לבד! ומה עם הקבלה??

קבלה? - תשאלו את עצמכם, קבלה על מה? איזו קבלה??

אז זהו, שבכדי לענות על שאלה זו יהיה עלינו לשוב מספר ימים לאחור ולהתחיל בסיפור חדש, והרי לא לזאת הייתה כוונתנו...

נסתפק אפוא בכך שנאמר, שמספר ימים קודם לכן, בעקבות סיבה שאין כאן המקום לפרטה, קיבל על עצמו ר' דוד קבלה מיוחדת: לא לברך ברכה אם אין מי שיענה אחריו אמן! כרגע אין בסביבתו מישהו שיענה זאת בשבילו, ודוד לא חשב לרגע לזוז מקבלתו זו.

אבל מה עושים? הצימאון העז מדגדג בגרונו, הוא חייב לשנות, ומי יענה אחריו אמן?

ר' דוד החל לחשוב.

להעיר את זוגתו - לא בא בחשבון! היטב יודע הוא עד כמה זקוקה היא לאותן שעות שינה מועטות, הלא היא עובדת כל כך קשה במשך כל היום... וכי גלגל שהוא קיבל על עצמו קבלה שכזו יש לו הזכות לגזול משנתה??

גם את אחד מילדיו הקטנים הוא לא חשב להעיר, הם צריכים כח ללמוד תורה, וגם מי יודע איזו תגובה שרשרת תהיה לכך...

ר' דוד עומד וחושב, גרונו כבר ניחר מצימאון, ולבסוף הוא מוצא רעיון גאוני:

מוקד פלוגי פועל 24 שעות ביממה, עד עתה כמעט שלא יצא לי להתקשר אליו, ומי יודע - אולי זו ההזדמנות שלי...

אומר ועושה, ר' דוד מחייג והמענה מהיר ומידי!

מוקד ... שלום! - משיב המוקדן מעבר לקו, מבטאו רז ומנוכר ור' דוד מנתק.

הוא מנסה שוב לאחר דקה, והפעם משיב לו מוקדן אחר, קולו רך ואדיב.

"אההה... שלום, בעצם סליחה על ההפרעה..."

ר' דוד לוקח נשימה עמוקה ומנסה להסביר במילים הפשוטות ביותר את בקשתו המוזרה בהחלט: "קיבלתי על עצמי שלא לברך לאלוקים אם אין מישהו שיענה 'אמן' אחר ברכתי..."

הפסקה של שתי שניות, הנהוון נשמע מעבר לקו, ור' דוד ממשיך: "כעת אני צמא מאוד, אין מי שיענה אחרי אמן, אולי תוכל לעשות זאת בעבורי!!"

קולו המעט סדוק הסגיר את המבוכה בה היה מצוי, אולם הבקשה הובנה. כמה מפתיע.

מעבר לקו נשמע כחכוך קולני, המוקדן היה המום מהפנייה, אולם נראה שמהו בכנות ובנישור של האוזן שמעבר לקו שבה את ליבו של המוקדן והוא הסכים.

ר' דוד שמת, בעצם אין מאושר ממנו. הוא ממחר לברך בקול ובכוונה: 'ברוך אתה ה', אלוהינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו, ומעבר לקו, במיקום בלתי ידוע, אי-שם בצפון או אולי בדרום הארץ, עונה אחריו מוקדן חילוני - 'אמן!'

זו הפעם הראשונה בחייו שמילה זו נהגית על ידו.

"תודה רבה" - מגיב ר' דוד לאחר שלגם קמעא.

המוקדן ממתיין על הקו ולא מנתק. הוא מבקש בעדינות לברר מה בדיוק הוא עשה כאן? מה משמעותה של המילה הקצרה הזו ומה בוחר ל' דוד להתקשר בשבילה בשעות הקטנות של הלילה?

ר' דוד שמח להסביר לו בסבלנות ובקיצור - עד כמה שהדבר ניתן.

השיחה הסתיימה, לא לפני שר' דוד מודה למוקדן החביב, מזכה אותו ב'אמן' נוספת אחר

שחר אבקשר מבט מעניק לברכות השחר ברכת 'פוקח עורים'

בברכת 'פוקח עורים' אנו מודים על המתנה הנפלאה לה זכינו מידו יתברך, הלא הוא כח הראייה. כח מיוחד זה התייחד מבין כל חמשת החושים [ראייה, שמיעה, ריח, טעם ומישוש] בכך שאנו מודים עליו בברכה מיוחדת. לא בכדי הוא זה, שהרי כבר מנו חז"ל (נדרים סד ב) את מי שניטל ממנו חוש הראייה בכלל אלו הנחשבים כמתיים בחייהם, ומכאן נוכל ללמוד על מעלתם של אלו שזכו לראות (טועמיה חיים זכר על עץ חיים למהר"י שער ח).

וכפי שסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א, שבתקופה שלמד בישיבת סלבודקא היה בחור בן עלייה שרגלי היה לצאת מהישיבה בשעה מוקדמת מאוד, ולשוב לאחר מחצית השעה כדי לומר קורבנות ופסוקי דמרה. הדבר היה מאד תמוה בעיני חבריו, עד שלבסוף התבררה האמת המופלאה:

בביתן השומר שבפתח בית החרושת 'דובק' שהיה ממוקם במרחק מספר דקות הליכה מהישיבה, עבד יהודי עיוור כאחריו על מערכת הטלפונים של בית החרושת. אותו בחור היה טורח ללכת לשם מדי בוקר ולהתבונן באיש במשך מספר דקות, ולאחר מכן לשוב לישיבה.

בדקות אלו שהתבונן באיש היה בחור מחדיר בנפשו עומק של הבנה במתנת השמים של חוש הראייה, כך שכאשר שהיה אומר לאחר מכן את ברכת 'פוקח עיוריים' היה עושה זאת מתוך שמחה יתירה כשכל מילה ומילה זוכה לייחס מיוחד (מפי הרב מנחם שטיין שליט"א בכנס "בני אמונים").

אם נבקש להתבונן בחכמה המופלאה הגלומה בעין נזדקק לספר שלם, אולם גם אם אך נפקח את עינינו לכדי סדק, נוכל להבחין בנקל בכמה וכמה פרטים בהם נגלים חסדי ה' בכח הראייה המופלא:

העין בנויה בחכמה מופלאה ביותר, גם החוקרים הגדולים ביותר עדיין לא עמדו על שלל תכונותיה, כפי שכותב החזון איש בספרו 'אמונה ובטחון' (א א): "כמה מן החכמה יש בעין, לא תשבע עין לראות ואוזן לשמוע, ודור אחר דור יוסיפו חכמים לדעת ונבונים להבין את אוצרי החכמה הצרופה ביצירת העין ואל תכליתה לא הגיעו".

והיה אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל בהתפעלות (נפש שמשוך ברכות השחר): אין בעולם כלי כמו העין, שמסוגל לעבוד ללא הפסקה, עשרים וארבע שעות ביממה, שלוש מאות שנים וחמשה ימים בשנה, וכל זאת במשך שמונים ושבעים שנה ללא הפסקה. במשך הזמן הזה מצלמת העין מיליארדי תמונות. כאשר הכל נקלט ומאוחסן במוח באיכות גבוהה ומדויקת. וגם כשחלילה העדשה מתכללת, הרי שמיד עושות הדמעות את תפקידן: מנקות את העין ומחדשות אותה כבראשונה.

הוסיף ואמר הרב פינקוס: בשונה מיתר החושים המוגבלים למרחקים יחסית, כוח הראייה הוא כמעט בלתי מוגבל. לשם דוגמה: העומד בראש מגדל גבוה ומבט על עיר בת מיליוני אנשים ורבות בניינים, מסוגל בכוח עיניו לזהות ולהפנים בזמן קצר אינספור פרטים, מה שהפה לא יוכל לדבר והאוזן לא תוכל לשמוע במשך כמה שנים.

עוד היה מביא על כך הרה"ק בעל 'שפת אמת' (וירא תרנ"ז) את דברי חז"ל (בראשית רבה נג ד): "אמר רבי בנימין הכול בחזקת סומין עד שהקדוש ברוך הוא מאיר את עיניהם", ומבאר: בעולם שסביבנו יש את כל הנצרך לנו כדי לחיות בו נבחרת ובהרחבה, אנו צריכים רק שהקב"ה יפקח את עינינו להבחין בכך. ובאמת כל אדם יוכל להיווכח בכך בעצמו, אולם בפרט ניתן לראות זאת אצל אנשים בעלי מדרגה התולים ביטחונם בד' ואז רואים בעיניהם כיצד הוא מספק להם כל צרכיהם.

ומעל הכל - על ידי חוש הראייה מאיר הקב"ה את עינינו בכל יום בתורה ובחכמה, שכן העין היא הכלי המרכזי שמשמש אותנו ללימוד ולהבנת התורה ('מלא פי תהלתך' וראה מלכים תהלים קמו ח).

לרוב חשיבותה של ברכה זו, ראוי אפוא שנקפיד יותר לאומרה בכוונה הראויה, ומכאן נבוא לביאור הברכה:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, פוקח עורים - מודים אנו לפניך ד' על שפקחת [פוקח] - מלשון חכמה ופקחות, והיינו שהעין בעצמה היא גוש בשר שאינו מסוגל לראות, ורק החכמה האלוהית היא זו שנותנת בה כח לראות ('מלא פי תהלתך') את עינינו אשר היו כעיוורות בזמן השינה [ואף שלא היה עור ממש בשעת השינה, הרי כבר מצאנו שנקט הכתוב על אדם וחוה: 'ותפקחנה עיני שניקם' (בראשית ג ז), אף שלא היו עיוריים קודם, אלא רק ראו דבר מה חדש (אבודרהם)] וכעת יכולים אנו לראות בהן, היו עיוריים קודם, אלא רק ראו דבר מה חדש (אבודרהם)] וכעת יכולים אנו לראות בהן,

מכתב מרגש של אם בישראל

בננו החמוד חזר מלימוד מתוק של הגמרא הקדושה. מסרת את המעטפה לאברך המלמד? שאלה אמא את יעקב בן ה-12. המדובר היה על מעטפה ובה קרוב ל-1,000 ₪ תשלום לאברך עבור הלימוד של כל החודש. דמעות חמות נשרו על לחיו של יעקב לפתע. למה אתה בוכה? מה קרה? אבדה המעטפה! מה?? אבל ביקשתי שתחזיק חזק ואל תניח לרגע ותשמור בכיס היטב. כן, אבל רציתי רק לנגב את האף והנחתי את המעטפה שמושב שלידי לדקה ואז הגעתי לתחנה והייתי חייב לרדת והמעטפה... מה הלאה? מה עושים? - מתקשרים ל"דן" ולא ידוע מכלום! אין ברירה, בינתיים מתקשרים לאברך:

הלו... שלום כב' האברך אנו מתנצלים על אי התשלום בזמנו אבל המעטפה הלכה לאיבוד...

האברך קיבל בהבנה ואף בירך: אתם תמצאו! כסף שבא מלומד תורה והולך ללומד תורה יחזור!...

משפט מאוד מחייב, אבל מוכרחים לעשות חשבון נפש כנגדו:

"אמא, אני יודע, נתחזק בעניית אמן אחרי: ברכות השחר ושאר ברכות והקב"ה יפתח לנו את כל השערים.

קיבלנו על עצמנו.

עברו יומיים... יום חמישי השעה 5:30 אחה"צ ויעקב המתוק צריך שוב ללכת ללמוד את התורה הקדושה;

אמא, אני לא הולך! בבכי ובדמעות.

למה? יעקב, תלמד לשם שמים וה' יעזור!

יעקב מתרצה, טוב, להתראות...

אוטובוס קו מס' 240 מגיע, לא באותה שעה, אך מונהג על ידי אותו נהג. יעקב מופתע וניגש אל הנהג: "אולי ראית כאן מעטפה ביום שלישי אחה"צ?"

כן! אמר הנהג ראיתי מעטפה של חתונה אולי הזמנה?! בכל מקרה שמתי אותה בפח.

ניגש יעקב אל הפח, ומדהים! הפח לא התרוקן בימים האחרונים, והוא שולף את המעטפה שלמה ללא לכלוך וריח, שלמה וסגורה וזאת אחרי שהייתה 48 שעות באשפה.

יעקב חוזר מהלימוד המתוק ועיניו מאירות... אמא, אבא, מצאתי את המעטפה שלמה לגמרי ללא נגיעות כלל והעברתי לאברך.

והכל בזכות התחזקות בעניית אמן.

משפחת א. בני ברק

הנה זה עומד אחר כתלנו

אני אומה בישיבת ... בירושלים ומתחזק מאוד מהפצילות שלכם. אני מקפיד לברך מידי יום ברכות השחר בחברותא, משום שהבנתי את החשיבות שבדבר.

ישר כח מיוחד על התלונים 'וכ' למאמנים' - אוצר של חומר מיוחד במינו, חומר משובח שמקורו את כל נוסחי התפילה, אין לי מושג מי כותב את התלון, אבל מתפלל על החומר האין סופי איך מגיעים לחומר כזה? פתם לא ידענו על הנושא וקבשנו ים חומר בחול היס. משהו כנראה השתנה בתלום...

הייתי איתנו עד סיון בכותל, ולפתע חסבתי על רמז נפלא, רציתי לשתף אתכם:

ישנן פסוק בספר השירים (שה"ש ב ט): "הנה זה עומד אחר כתלנו ומשגיח מן החלוניות מצ"ל מן החרכים":

ואתנו חז"ל שהפסוק הזה מתייחס לכותל המערבי שביסודו הקב"ה עומד מאחוריו ומשגיח עלינו, ובזכות מה?

עומד אחר כתלנו = 91, וגם ר"ת של שאר המילים בפסוק עולים בדיוק למניין 182 = פתאומים אמן [הנה זה ... משגיח מן החלוניות מצ"ל מן החרכים]

- מדהים!

כשאם עונה אמן הוא צוכה להשגחה מיוחדת.

ס. פ. ירושלים

גם אני בעיו"כ הפרטי יושב ועושה חשבון הנפש, ונזכר בזכרונות ומפליג כמה שנים אחורה איך וכמה התקדמתי, באיזה נקודות התעלתי, ובסופו של דבר מי הם אלו שסייעו בדברי הקודש, וברצוני להוכיח להם בטובה מעט מזעיר הטובה הראויה לבעליה.

ועל כן באתי במכתב רשום זה **להודות ולקלס למפעל החשוב בני אמונים על קניני הנצח שנטע בי בהדרגה לא ביום אחד ואף לא ביומיים טיפה אחר טיפה עד שחיבר אותי חיבור אמיני לבורא עולם, בראשית דרכי לא ידעתי מה זה אמן וערכו, ובקושי הבנתי מה זה ברכה ובזכותכם הבנתי יותר והתחלתי לדאוג יותר שיענו אחרי אמן** ועם הזמן תפסתי את המשמעות הנשגבה שיש למעשה קטן זה, כביכול של עניית אמן וכפי ששמעתי בשם ר' שמחה זיסל מקעלם שאמר שכדאי לעוה"י בשביל לענות אמן אחד. ואט אט שמתי לב גם למה שאני מברך לעצור לפני כן ולהתבונן למי שאני מברך וכך מצאתי את עצמי מכוון בברכות עוד יותר ויותר ועדיין היד נטויה ובמבט לאחור יכול לומר שהשתנתי מקצה אל הקצה ביחס שלי לברכה וענייתה.

וכן רציתי לכתוב במאמר המוסגר להודות על הזכייה הנפלאה שזכיתי בש"ס עוז והדר מהדורות כ"ס שגם היא הוסיפה לי גישמאק ודירבון לחזק ולהתחזק בבחינת מתן שכרה בצידה, ישר כח.

והאמת היא שעדיין לא הומצאה המילה ולא נולד הסופר שיוכל לתמצת במשפט את הערכתי העצומה ותודתי הגדולה למכביר שחב אני כלפי ארגון חשוב זה אך במילה פשוטה אנסה להביע את הכרת הטוב שאני חייב כלפיכם תודה... ושוב תודה.

ואסיים בברכת הדיוט שיה"ר קדם אבונא די בשמיא שזכות רבבות הברכות והאמינים תעמוד להמליץ טוב על הארגון הקדוש והעומד בראשה במסירות הנפלאה הר"ר יעקב דב מרמורשטיין שליט"א שימשיך בהחדרת חשיבות הברכות וענייתם וזכות זיכוי הרבים תעמוד לימינו שלא תמוש התורה מפי זרעו וזרעו עד עולם, ויזכה לרוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ומכל תלמידיו ומעריציו נוטרי אמן די בכל אתר ואתר, מתוך רוגע וישוב הדעת, בריאות ופרנסה טובה ושפע כל טוב ברוחניות וגשמיות אורך ימים בימינה ובשמאלה אושר וכבוד, אמן.

מוקיר ומעריץ

החתן ר. א. ירושלים

'שחר אקדמך' מחייב אותנו לקום בזמן

ברצוני להביע מוט מרגשתי כלפי מפעל קדוש זה ששמו נאה לו "בני אמונים", שז"ה ההתנסויות הרבה בצניית אמן מתקשרים לאמן כהתקשר בן אל אביו.

"ה' זכיתי והנני משתתף באמצע האדיר "שחר אקדמך" לחיזוק אמירת ברכות השחר בחברותא, שז"ה יד זה כ"א זוכה שיצא אמן על ברכתו ובכך ישלימו את הברכה. כאובן שאת התוצאות באמצע זה אין צורך לפרט משום שהדברים כ"כ פשוטים וברורים צ"ל יש מחייב לקום אקדמך בבוקר משום שצריך להספיק להגיד ברכות השחר ולשמוע מאחר ברכות השחר, אשריכם מה טוב חתקכם!!

כל בוקר מאז שזכינו לאמצע הכביר "בני אמונים" אני נכנס לישיבתנו הק' ומתרגש לראות את המחזה המרהיב, איך צומצים בזאת של בחורים צעירים בדרכם לאמוז לפני מלך המלכים ולהשתתף בפניו בתפילה, ואוהרים ברכות השחר יחדיו, כשזה מברך וזה עונה אמן, וז"ל כך מוצים לקב"ה על שפקח עיניהם בבוקר ונתן להם כח לאמוז ולזכות לברך ברכות השחר.

אמת מה נהדר היה זה המחזה!

יה"ר שתזכו לשפז ברכה והצלחה בכל מושל יזיכם אמן

א. מ.

ככתבו וכלשונו מאמרים ופנינים בשבח עניית אמן, ככתבם וכלשונם של רבותינו מאורי הדורות

נאמר (שמואל א ב'): 'כי מכבדי אכבד' [עכ"ד הזהר]. על כן מן הנכון שיזהר האדם להשמיע ברכותיו כל מה דאפשר בפני אחרים, כדי שיענו אמן אחר הברכה.

יסוד ושורש העבודה שער האשמורת פרק י

הקול מכריז בכל העולמות

"ראה ראיתי מהחרדים את דבר ה', שמימינן סידור פתוח לפניו בשעת חזרת שליח צבור התפילה, ויהיה עיניהם ולבם שם, ולא יראו חוצה, ואז מכוונים על כל מלה ומלה, ועונים קדושה ואמן ומודים בשבח ותהלה, היא העולה למעלה עד רום מעלה, ופותח המקור העליון ומקשר את השתלשלות של העולמות כולה.

וכן מבואר בספרי המקובלים השואבים מבאר מים חיים של הזהר, בסוד תיבת אמן ואותיותיו. וכתבו, כי העליונים והתחתונים בכלל, תלויין במלת אמן, והוא עיקר ושורש ויסוד מוסד לכל העולמות כולן, ומי שמכוין לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכוונה וכדינו, גורם למעלה קדושה הרבה מאד, ושפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחת המעיין להשקות לכל הצריכות השקאה, והקול יורד בשמים ממעל, ומודיע שכל זו הטובה והשמחה, גרם פלוני זה עבד המלך הקדוש. וכשישראל נתונים בצרה ומתפללין, הכרוז יוצא בכל העולמות: 'פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים' (ישעיה כו ב), כמו שהם פותחין שערי הברכות וההשפעות ממעלה, ותקובל תפילתם, עד כאן בזהר (ח"ג דף רפ"ה ע"א - ע"ב). וכן אמרו רבותינו ז"ל בתלמוד (שבת קיט ב).

והנה זהו שכרו בעולם הזה. ובעולם הבא מה שכרו, אמרו רבותינו ז"ל במקום הנזכר (זהר שם): כשיצא מהעולם הזה, אותו שהיה נזהר לענות אמן כראוי וכדינו, נשמתו הולכת ומכרזת לפניו 'פתחו שערים' וגו', כמו שהיה הוא פותח שערי ההשפעה והקדושה בכל יום, ועולה ממדרגה למדרגה להתעדן בגן עדן בעולם הבא. ועליו נאמר (שמואל א ב'): 'כי מכבדי אכבד'

של"ה הק' מס' תמיד נר מצוה פ'

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה

"צריך אדם להזהר בתפילה וברכות שיענה אחריהם אמן, שהיא מלה נגזרת מלשון אמונה. וכל מי שעמדו אבותיו על הר סיני וקבלו את התורה הנקראת אמונה, והוא מזרעו של אברהם אבינו שהוא ראש האמונה, וכתב בו (בראשית טו, ו): 'והאמין בה', חייב הוא לכון לבו ומחשבתו בעניית אמן. לא שיזכיר שליח ציבור הברכות והוא כחורש לא ישמע וכאלם לא יפתח פיו, או שירצה דברים עם חבירו כאילו היה ברחובות קריה... כי זה עוון פלילי, שהרי העבד השומע שמברכין את רבו - חייב הוא מדרך השכל שיענה אמן, וכל שכן מי שמברך את האלקים אשר בידו נפש כל חי, שיתחייב השומע לענות אמן אחר מי שמברך רבנו בחיי בספרו 'כד הקמח' ערך אמונה

אפילו הוא צדיק בדבר הזה לבד

"אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו ב): 'פִתְחוּ שְׁעֵרִים וְיָבֹא גוֹי צָדִיק שֹׁמֵר אֱמֻנָה'. אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שואמרים אמן'.

"ואולי דקדק תיבת 'גוי' לומר, שאפילו הוא כגוי לכל דבריו ואין לו זכות, אלא שהוא צדיק בדבר הזה לבד שאומר אמן בכל כוחו - די לו שיתפתח לו שערי גן עדן"

הגאון רבי שמואל לניאדו זצ"ל בספרו 'כלי פז' (ישעיה כו ב)

העונה אמן מעטר את הברכה בעטרות

"ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הכנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה כשעונים אחרים אמן. וז"ל הזהר (פר' עקב) כשעולות ברכות אלו מלמטה כל השערים נפתחים, ומכריזים ואומרים בכל הרקיעים, זהו הדורון ששלח פלוני למלך, זהו הדורון שנעשה על ידי אמירת הברכה כיאות. העונה אמן כראוי מעטר את הברכה בעטרות כראוי, והקב"ה שמח באלו שמברכין ברכה זו, ותאב לברכות כאלו, ועל זה

שאלה לחידודא

חידודים בעניני אמן וברכות

שניאור זלמן עמד באמצע ברכות השחר, כאשר לפתע חש טפיחה קלה על גבו. הוא הפנה את מבטו לאחור, היה זה אלכסנדר, שכנו החדש שעלה זה מכבר מרוסיה.

אלכסנדר העיר לו בתמימות, שנוסח הברכה שאמר זה עתה אינו מתיישב עם כמה וכמה פסוקים בתורה.

על איזו ברכה מדובר, ומה התשובה שהשיב שניאור זלמן על כך?

תשובות יתקבלו אך ורק בצירוף מקורות.

בין העונים נכונה יוגרלו 4 שוברי הלבשה של 'בני אמונים' בשווי 500 ₪

ניתן לשלוח פתרונות לפקס 08-9746102 או בדואר: בני אמונים ת"ד 102 בני ברק

שמות הזוכים יפורסמו אי"ה בגיליון הבא

להלן השאלה שהובאה בעלון הקודם ופתרונה:

השאלה: שינה לרשעים - טוב להם וטוב לעולם

(סנהדרין עב א)

כיצד קשור מאמר חז"ל זה לעניית אמן אחר ברכות השחר?

התשובה: בשו"ת 'נשמת חיים' לבנו של הנצי"ב מוולוז'ין (או"ח א). ביאר בדרך דרש [וכעין זה הובא בשם היהודי הקדוש מפשיסחא (נפלאות היהודי' עמ' 42)] שהסיבה שמיד אחר ברכת 'המעביר שינה' אנו ממשיכים ב'יהי רצון... שתרגילנו בתורתך', ואיננו עונים 'אמן' אלא לאחר סיום 'יהי רצון', היא משום שב'יהי רצון' זה אנו מצהירים על כוונתנו להתעלות ברוחניות ביום הבא על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, שאם לא נצהיר כן, הלא כבר אמרו חז"ל (סנהדרין עב א): 'שינה לרשעים - טוב להם וטוב לעולם', נמצא שמי שמתכנן לבלות את יומו בהבל וריק, מוטב לו שימשיך בשנתו, ולמה יודה על שהתעורר בברכת 'המעביר שינה'!?

שמות פותרי החידה הקודמת שזכו בשעון רטט מהודר מבית 'בני אמונים':

הבה"ח שלמה זלמן גדלוביץ - ישיבת חכמת התורה מודיעין עילית

הבה"ח פנחס מנחם ברנדסדורפר - ישיבה גבוהה שערי תורה ירושלים

הבה"ח ישראל בן שבת - ישיבת קרית מלך בני ברק

הבה"ח מאיר הכטמן - ישיבת מאור התלמוד רחובות

הבה"ח נפתלי הירצקא הערשקאוויטש - ישיבת צאנז חיפה

מהנעשה והנשמוע

מהנעשה והנשמוע בהיכלי הישיבות

פעילות 'שחר אקדמ' בהיכל התורה בתנופת התפתחות בלתי פוסקת עוד ועוד ישיבות מצטרפות למהפכה גדולי ראשי הישיבות והמשגיחים סומכים ידיהם על הפעילות הנפלאה שהביאה לחיזוק עצום בקרב בני הישיבות

מחזה מרנין יתגלה לפני הפוקד בשעת בוקר מוקדמת את אחת ממאות הישיבות המשתתפות בתוכנית 'שחר אקדמ': דקות ספורות לפני תחילת התפילה, וכבר גדוש בית המדרש בעשרות ומאות בחורים משכימי קום, אשר התגברו כארי וכבר עומדים הכן על מקומם, עטורים בתפילין ומברכים זה באוזני זה את ברכת השחר, מילה במילה, בכוונה ובהתלהבות דקדושה.

לאחר התקדשות והיטהרות בהודאה לה' בכוונה ובמתנות כראוי, פונים הללו לתפילת שחרית בזמנה, והתפילה נראית אחרת לגמרי. משתתפי התוכנית מעידים כי ביום שזכו לברך ברכות השחר בחברותא כראוי, חשים הם בקדושה מיוחדת החופפת עליהם למשך כל היום.

מאמץ רב משקיע הארגון בחיזוק ועידוד בלתי פוסק למשתתפי התוכנית, מאמץ זה מתבטא בקשר המתמיד שיש לרכז הישיבות בארגון 'בני אמונים' עם ראשי הישיבות והמשגיחים, כמו עם הנציגים האחראים בכל ישיבה, כאשר אוזניו ולבו קשובים לכל בקשה ופנייה, הן מצד צוות הישיבה והן מצד הנציגים והמשתתפים.

מאמץ זה מתבטא גם בעריכת ההגדרות. מחשבה רבה, עמל ויגיעה מושקעים בכדי למצוא רעיונות לפרסים יוקרתיים מחד, אך מכובדים מאידך. מלבד זאת דואגים בארגון כי כל משתתף, לאחר תקופה בה השתתף ברציפות, יזכה במתנה יוקרתית ללא הגרלה, מתנה זו מתחדשת בכל מחצית השנה.

כך או כך, על הצלחת התוכנית יעידו כאלף עדים המערכת הטלפונית הקורסת, מאות מכתבי התודה שכבר התקבלו במשרדי הארגון, ואלפי 'דרישות שלום' נפלאות מהורים ומחנכים נרגשים המספרים על התקדמות נפלאה שראו בבנם/תלמידם, ועל ההתחזקות שהשפיעה על כל הבית והישיבה.

מיותר לציין כי אלו כמו אלו נותנים לנו את הכח להמשיך הלאה למען חיזוק בני הישיבות ובמטרה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

ביקור מיוחד ורב רושם של נשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

רושם מיוחד ומרגש עשה ביקורו של הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, נשיא ומייסד 'בני אמונים' בהיכלי הישיבות הקדושות בארץ הקודש.

בדברים חוצבי להבות היוצאים מן הלב סחף הרב מרמורשטיין את ציבור בני הישיבות וחיזקם להמשיך ולהרבות אמונה וקדושה בישראל באמירת הברכות ועניית אמן אחריהם בכוונה.

בדבריו הזכיר הרב מרמורשטיין את מורו ורבו פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זי"ע שנסתלק לאחרונה למגינת לב כל, אשר תמך ועודד במחשבה, בדיבור ובמעשה את כל מפעלות הארגון, ובדבריו הקדושים חיזקו תמיד להמשיך ולהוסיף עוד ועוד נדבכים בפעילות הנפלאה שהתחלנו בה.

וכך היה רגיל לעורר, כי מצוה זו אינה 'חידוש' שהתחדש בדורות האחרונים, אלא מצוה גדולה וכבירה שמדורי דורות נהגו בה בדחילו ורחימו, ולדאבון לב נשתכחה במעט בעת האחרונה, עד שבאו וחדשוה כבראשונה.

הרב מרמורשטיין שב והזכיר לבני הישיבות כי אזנו קשובה תמיד לכל שאלה ובקשה שיש בה כדי להביא תועלת לכלל משתתפי 'שחר אקדמ'...

במעמדים אלו בלט הקשר החם, האוהד והאוהב השורר בין בני הישיבות הקדושות לנשיא הארגון הרואה מטרה בקרב בני התורה שיחיו.

החלה כתיבת האותיות בספר התורה המיוחד של ילדי ישראל

אמן זוכה באות בספר התורה, וכלל שממשיך בהתחזקותו זמן נוסף יקבל אותיות נוספות, עד להשלמת כתיבת הספר והכנסתו להיכל קדשו של מרן זצ"ל - ישיבת 'חכמי לובלין'.

המעמד המרגש החל בביתו של בנו וממשיך דרכו של מרן זצ"ל, גאב"ד זכרון מאיר הגאון הגדול רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א, אשר אף כתב מכתב מיוחד לכבוד כתיבת ספר התורה.

בהמשך עלו ראשי הארגון לכתיבת אותיות בבית מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן שליט"א אשר ברך בחום רב את יו"ר הארגון שיזכה להמשיך ולהרבות פעלים לתורה ולאמונה.

יצוין כי ספר התורה המיוחד והנעלה יוכנס בכבוד ובפאר להיכל בו שפך מרן זצ"ל צקון תפילתו מדי יום ביומו.

במעמד נרגש שהתקיים בבתי גדולי ישראל שליט"א החלה כתיבת האותיות בספר התורה המיוחד של ארגון 'בני אמונים', ספר תורה שנכתב באופן מיוחד עבור ילדי ישראל המתחזקים בעניית אמן, ולעילוי נשמתו הטהורה של מרן פוסק הדור ונשיא 'בני אמונים' הגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א.

ההחלטה על כתיבת ספר התורה התקבלה בתוך ימי השבעה לפטירתו של מרן זצ"ל, על ידי תלמידו חביבו הרב ר' יעקב מרמורשטיין שיחי', מייסד בני אמונים, אשר יחד עם כל בית ישראל כאב את פטירתו של אותו צדיק, הוא הגבר אשר על ברכיו הושתת ויוסד הארגון הנפלא 'בני אמונים' ומעצותיו וברכותיו עלה ופרח הארגון בצורה נפלאה ביותר.

ייחודו של ספר תורה זה הוא בכך, שבכתיבת אותיותיו ופסוקיו משתתפים כל ילדי ישראל באופן שכל המקבל על עצמו להתחזק בעניית

בס"ד

בני הישיבות היקריים!

בפרוס חודשי הרחמים והסליחות, בהם כולנו מרבים בתשובה, בתפילה ובצדקה הבה נרבה זכויותנו ונתחזק כולנו במצוה הכבירה המזדמנת לפתחנו עשרות פעמים בכל יום, הלא היא

מצות עניית אמן

ובפרט במנהג הקדמונים הנפלא של אמירת ברכות השחר בחברותא, היא ההנהגה הנפלאה שכבר העידו רבים כי אין כמותה לחיזוק התפילה בכוונה, ויהי רצון שבשכר זאת נזכה שייפתחו לפנינו שערים בשמי מרומים לקבל תפילתנו ותשובתנו באהבה וברצון ונהיה אהובים למעלה ונחמדים למטה, ותתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה ברחמים גדולים, אמן.

אמרו חז"ל (שבת קט"ב): **"כל העונה אמן**

בכל כוחו - פותחין לו שערי גן עדן"

ופירש זאת הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע:

שערי גן עדן היינו שערי התשובה ובכאן הובטחנו מפי חז"ל שבזכות התחזקותנו בעניית אמן ייפתחו לנו שערי שמים לקבל תשובתנו ברחמים גדולים.

(בית אהרן על הגש"פ 'הא לחמא עניא')

בין בני הישיבות שיקפידו גם בחודשים אלול-תשרי לומר ברכותיהם בחברותא

תיערך הגרלה מיוחדת על 91 שוברי הלבשה בסך 500 ₪ כל אחד

וכדלהלן:

בין אומרי ברכות השחר בחברותא **בחדש תשרי** תתקיים הגרלה ביום ב' ו' חשוון על **41 שוברים**

בחדש **אלול** תתקיים הגרלה ביום א' ו' תשרי על **50 שוברים**

כללי מיזם 'שחר אקדמך' לבני הישיבות:

- מקפידים במשך לכל הפחות בעשרים מימי החודש על אמירת ברכות השחר בפני חברותא שיענה 'אמן' אחריו, אין אפשרות לצרף 20 יום משני חודשים.

- בסוף החודש יהיה עליכם לדווח במוקד הטלפוני שמספרו 03-91-7-91-91, על כי עמדתם ביעד בחדש החולף. ניתן לדווח עד יומיים לפני מועד הגרלה החודשית.

- בנוסף ניתן להרשם ולדווח על השתתפותכם אצל הרב ביישיבתכם, או במענה אנושי בימים א-ה בין 7:00 ל-10:00 בערב, במוקד הטלפוני שלוחה 5.

- בין בני הישיבות שאישרו את השתתפותם בתכנית תיערך אי"ה בכל חודש הגרלה על פרסים יקרי ערך. שמות הזוכים בהגרלה יושמעו במוקד הטלפוני בשלוחה 4.

- בנוסף, לאחר שישנה חודשים [אף לא רצופים] בהם אישרתם את השתתפותכם בתכנית תקבלו ללא הגרלה שי אישי ויוקרתי מתנת ארגון 'בני אמונים'. כדי לקבל את השי יש לדווח בסיומו של כל חודש, דיווח מרוכז על כל ששת החודשים יחד לא יתקבל.

השוברים ניתנים למימוש ברשתות: ליבוביץ, בגיר, רויאל, בלומנט, סאפרים. פרטים על גבי השובר

להלן שמות הזוכים בהגרלת חודש תמוז תשע"ה:

בסט רוא דשבתי 3 כרכים זכו:

הבחור שמחה גרינוולד
הבחור רועי דהן
הבחור חיים משה דהן
הבחור אהרון דויטש
הבחור יחזקאל שרגא הרש
הבחור אביאל וינו
הבחור יצחק טנצר
הבחור ישראל לב
הבחור דוד לב
הבחור יצחק קורנבלט

בסט רמב"ם מהדורת שבתי פרנקל 15 כרכים זכו:

הבחור צבי ארנפלד
הבחור משה זאב כלום
הבחור ישיעיהו ברנל
הבחור חיים גריינמן
הבחור ירמיהו הופמן
הבחור יעקב יהושע ויזל
הבחור דוד ויגר
הבחור שמואל לונבסקי
הבחור אליהו יונתן עוקב
הבחור אליהו שלום

03-91-7-91-91

בני אמונים: מוקד ישיבות

